

111. **Պետրոս Աղվաճեան** — Ծնած է Պոլիս 1839 թ. : Անընդար ՏԻՊ ՈՒ ՏԱՌԻս նեղինակին : Նխն. կրթ. ստացած է ճննդավայրին՝ Պալաթի դպրոցը, յետոյ Ալիուտարի ձեռնարանը : Կ. Ս. Իսթիճեան Բարիգե դարձին նունկէ նանկելով զինք՝ Չինիլի խանի մէջ իր «Մասիս»-ի տպարանը կ'աշխատցունէ իրր գրաշար : Երիտասարդ մեռած այս տպարանագետին մասին զիրնայով բաւարար նորեր քաղել իր գաւակներէն, դիմեցինք վաղեմի տպագրիչ Կարապետ Ա. Պարոնեանի որ նաճեցաւ նետեւեայր գրել մեզ : — Ձինքը կը ճանչնամ **ՐԱԽՐԺԻԱՆԷ**

ՊԵՏՐՈՍ ԱՂՎԱՃԵԱՆ

կոչուած կտուտարական տպարանին մէջ իրր վարպետ մամլագործ պաշտօնավարած առնեն, ուր մնաց մինչև վերջ, նոյն իսկ իր մասնաւոր տպարանն ունեցած առնեն ալ : Այդ միջոցներուն «Մասիս»-ի շուգ. րնկեան **ԵՐԵՎԱՆԻ ԿՈՄՄՍԱԿՆԵՐՈՒՆ** տպագրութիւնը ստանձնել յաջողելով նոյն գործին յատկացեալ փոքրիկ տպարան մը նիմնեց Եուսուֆեան խանի մէջ, շարունակելով նանդերձ «Րախրժիանէ»-ի մէջ ունեցած պաշտօնը : Բիչ յետոյ գործն րնդարձակելով՝ բաւական առնն տպագրած է **ՀՈՐԻԳՈՒՆ** և **ԹՊԱՏՐՈՆ** շարաքարերքերը, **ՊԱՂԷՆ** մարաշախի դասասանը տխոյոտով ընդարձակ երկը որ րերը առ րերը նրատարակուեցաւ, ժամանակին քատրոններուն մեծ ու փոքր ազդերն ու նրապարակային գանազան գործեր : — Մեռած է 1882 ին : — ձեզվեճեանի նացուցած աշակերտներէն յիշենք իր ազգական Նշան Կ. Պերպրեանը որ վարպետին նոգելարքի օրերուն՝ յաջողած է տպարանին արտօնագիրն իր անուան փոխանցել, գնել զիր ու կազմածք և վարել իր սեպն. աշխատանոցը : —

1870-6 Պ. ձեզվեճեանի տպարանէն յոյս ընծայուած են . — Յատկութիւն Արարատայ և նորին Ս. Եկեղեցոյ, ձանապարհորդութիւն ի սահմանա Բարձ Հայոց, Առաջին Տեղեկագրութիւն վիճակին Նիկոմիդիոյ, Սեր Միշիկի, Ռայեար գատնիքեայեի, Արքոր եղբայր, Նուէր կազմանդի (տրամախօտութիւն), Առաջի գարշը սեռա, Առակ տասն կուտանայ՝ տաղաշափօրէն (Յ. Ս. Մաղեգեան), Նկարագրութիւն Կովկասու (քարգմանութիւն Ռուսերէնէ), Նուէր մանկանց (Արկածք ազնիւ տղային) :

112-113. **Մարդարեանը** — Իրենց մասին խօսելէ առաջ՝ կարելի չէ անյիշատակ անցնել ԲԻԹՍԱՊՃԸ ՄԱՐԳԱՐԸ որ պոյտանայ գրավաճառներու նախագետ եղած է : Ինք գաւակն էր Բալուցի Պարոնի, և ծնած է Պոլիս 1789 ին : Ամիրաներու մատակարար էր նայրը, որուն նետ պատանին Մարգար անոնց գրասենեակները կ'երթեւեկէր ու զիրք կը ծախէր : Հասան Բաշա խանի մէջ տպարանատէր Թերգեան Արքանամ Ամիրայի զիրքերն ալ իր միջոցաւ կ'սպառէին : **1805 ին առաջին հայ գրասուրը կը բանայ Կօսկա**, նոյն տպարանին մօտիկները, գոր ապա կը փոխադրէ Չարմաքճըլար՝ Մեծ Նոր խանին տակ, որով՝ դիւրութիւնը կ'ունենայ աւելի շատ շփման մէջ գտնուելու Ամիրաներու նետ : Բիչ յետոյ կը փոխադրուի Մերձան, Եալազք խան : Այդ բուականն սկսեալ՝ նամբարը կ'սկսի տարածուիլ ամեն ո'ր որ նայ ընթերցատէրներ և նայ գրավաճառներ կային, մանաւանդ նետաւոր անկիւններ (Հնդկաստան, Ռուսիա, Պարսկաստան են.) : Խանութը գարդարուած էր կրօն. պատկերներով՝ շարք գծուած իր թելադրութեամբ : Մարգար յորդորած է Ամիրաներ որ սատարեն մեծամասն գիրքերու նրատարակութեան : Երկար առնն գործակալ եղած Մխիթարեանը — Իր գրատուր ժամադրավայր դարձած էր գրոց-ըրոց մարդոց — վարժապետ և եկեղեցական — որոնք նոն նաւաբուերով կը սիրէին վիճիլ օրուան խնդիրներու վրայ : — Մեռած է 3 Յունիս

(*) Յիշենք այս առիւ. քէ Պոլիս **1812 ին կազմած է առաջին հայ Հրատարակչականը** Յովհաննէս Չէլեպի Տիւզ :